

lišču, so se koloni pridružili nekdanji borci in starešine Škofjeloškega odreda, ki so prihitali iz vseh krajev naše domovine, da bi se po dolgih letih spet srečali. Malo pred 9. uro dopoldne so vse zbrane enote, med njimi tudi Škofjeloški odred, druga za drugo vkorakale skozi Cerkno na slavnostni prostor pred tribuno. Po končani slovesnosti je naš 1. bataljon odkorakal skozi mesto v smeri proti Kladju in se ustavil pri neki kmetiji nad mestom, kjer je počakal na prihod kamionov in se z njimi odpeljal v Škofjo Loko.

Tako je potekal ta veličastni pohod v Cerkno. Z njim je bil dosežen namen, da se mladinci seznanijo s slavnimi dnevi naše revolucije, s trpljenjem borcev proslavljenih partizanskih brigad in odredov in da obiščejo partizanske kraje in ljudi, ki so v času okupacije, zavedajoč se morebitnih posledic, neustraheno pomagali partizanskemu gibanju.

Odred je vzel s seboj tudi nekaj praktičnih daril in jih razdelil med najzaslužnejše partizanske matere.

Ginjena do solz je SavinčERICA iz Leskovic, ki ji je kruta vojna vzela dva sinova, sprejemala darilo iz rok komisarja 1. bataljona. Čeprav živi na borni kmetiji v osamljeni grapi s svojim možem prej slabo kot dobro, se počuti srečno v naši socialistični domovini. »Ja, fantje, zares sem vesela in kar ne morem verjeti, da ste se prav mene spomnili. Še vam bom pomagala, če bo kdaj treba,« je skromno dostavila ob slovesu. »Pa še kaj pridite, če boste šli tod mimo,« je pripomnila, ko so se že poslovili. Z izsušeno in zgarano roko je mahala v pozdrav za odhajajočimi, dokler jih niso zagrnile krošnje zelenih dreves.

Tudi Barbka iz Rovta je na tovariše, ki so ji izročali darilo, napravila lep in nepozaben vtis. K njej so prišli v največjem dežju, ko je ura v bližnjem zvoniku že odbila polnoč. Prav nič se ni prestrašila, ko so potrkali na okno. Na vprašanje, kdo je, so ji dejali, da so partizani in da bi želeli z njo govoriti. »Takoj grem odpret,« je odgovorila skozi na pol priprto okno. Ni minulo niti pol minute, ko je bila že pri vratih in vabila, naj vstopijo. Pa tudi postregla je z žganjem, kruhom in sadjem; zares prava partizanska postrežba. Vesela in prijazna kot nekoč je povedala nekaj svojih doživetij iz časa vojne in po vojni. Zelo so se čudili, ko je pripovedovala, da je kljub šestim križem večkrat šla kar peš čez hribe na konference in sestanke v Kranj, kjer je bil okraj. Takih, kot je Barbka, je prav gotovo

malo! Čeprav je bila pozna ura, se nikomur ni mudilo iz Barbkine hiše, tako jih je navlezala nase s pripovedovanjem svojih spominov.

Nepozabni so vtisi ob srečanjih z ljudmi, ki so v najtežjih časih s ponosom in ljubeznijo dajali zadnje skorjico kruha tistim, ki so jim pravili »naši«. V cilju nadaljnega obujanja svetlih tradicij NOB naj bi tudi še v prihodnje prirejali take in podobne pohode.

Stane Pečar

PRVE ŠKOFJELOSKE POLETNE PRIREDITVE

Misel o poletnih kulturnih prireditvah v Škofji Loki je bila rojena skoraj nezavedno leta 1951 ob stoletnici rojstva rojaka pisatelja Ivana Tavčarja. Takrat je poseben pripravljalni odbor, ki je deloval v okviru Muzejskega društva v Škofji Loki, pripravil obsežen kulturni program v počastitev tega pomembnega jubileja. Poleg drugih prireditev sta bili na sporedu tudi dramski uprizoritvi Tavčarjevih del Visoške kronike in Cvetja v jeseni. Že takrat so mnogi Ločani začutili, da potrebujemo tudi v Loki poletne kulturne prireditve.

Ko se je v naslednjih letih preselil Loški muzej iz Puštalskega gradu na Loški grad, je ideja postala še bolj privlačna, saj je bil končno na razpolago idealen prostor za takšne prireditve — grajsko dvorišče. Kljub temu pa je moralo preteči še nekaj časa do ostvartitve prvih Škofjeloških poletnih prireditev. Šele leta 1963, dvanaest let po prvi uprizoritvi Visoške kronike na prostem, so dozorili pogoji za nekakšno dopolnjeno obnovo prireditev iz leta 1951, in sicer: spominjali smo se štiridesetletnice smrti pisatelja Tavčarja, režiser Visoške Kronike Polde Polenec se je vrnil iz Sarajeva v Škofjo Loko, Poljanci pa so obljubili, da bodo obnovili Cvetje v jeseni.

Dne 15. aprila 1963 je DPD Svoboda v Škofji Loki prvič sklicala širšo sejo škofjeloških kulturnoprosvetnih delavcev, katere so se udeležili tudi predsednik občinske skupščine Milan Osovnikar, sekretar občinskega komiteja ZKJ Franc Urevc in predsednik občinskega odbora SZDL Ciril Jelovec. Po daljši diskusiji so udeleženci posveta sklenili, naj bi letos poleti v Škofji Loki prvič zaživele poletne kulturne prireditve. Imenovali so poseben pripravljalni odbor, ki naj bi

deloval v okviru DPD Svoboda Škofja Loka, a imel lastno finančno poslovanje. V odbor so bili izvoljeni: Branko Berčič (predsednik), Lojze Zupanc (podpredsednik), Janko Krek (tajnik), Silvo Marguč in Fani Božič (finančna komisija), France Finžgar in Vinko Primožič (gospodarsko-tehnična komisija), Drago Luštica, Vladimir Žužek in Janez Eržen (propagandna komisija) ter Pavla Erjavc-Grahek, Poldka Stiglic, Silva Hafner, Polde Polenec, Tone Varl, Andrej Pavlovec, Peter Finžgar, Zdenko Furlan, inž. Pavle Hafner in Matija Čujevič kot člani odbora.

Pripravljalni odbor je imel petnajst sej in več krajših sestankov in posvetovanj. Sklenil je, da bodo prireditve od 24. avgusta do 1. septembra 1963, za pokrovitelja pa je naprosil rojaka Borisa Zihlerla. Že na prvih sejah je bil izdelan podroben program, ki je bil v celoti realiziran in kljub organizacijskim težavam doživel veliko zanimanje občinstva in slovenskega tiska. Poglejmo kar po vrsti, kaj se je dogajalo v Loki ob koncu avgusta in v začetku septembra leta 1963.

Pred začetkom prvih Škofjeloških poletnih prireditev so se ljubitelji Tavčarjeve umetnosti poklonili v soboto 24. avgusta ob 17. uri njegovemu spominu na skromni *komemorativni slovesnosti na Visokem*. Navzoči so bili pokrovitelj Boris Zihlerl, zastopnik Društva slovenskih književnikov pisatelj Tone Seliškar, republiški sekretar za kulturo in prosveto Miloš Poljanšek in drugi gostje iz Ljubljane, vodilni občinski funkcionarji in številni domačini.

Za uvod oziroma zaključek slovesnosti je študentski oktet iz Škofje Loke zapel Gallusov *Ecce homo* in narodno Gozdič je že zelen. Zbrane je najprej nagovoril predsednik pripravljalnega odbora Branko Berčič:

»Spoštovani! Stojimo pred gomilo, ki že 40 let krije telesne ostanke loškega rojaka, pisatelja Ivana Tavčarja. Ti telesni ostanke so se že zdavnaj spojili z zemljo, s tisto ljubljeno domačo grudo, ki je bila osnovni izvir in navdih za snovanje Tavčarjevega umetniškega duha. In temu duhu se v teh kratkih trenutkih obiska na pisateljevi gomili klanjamo v spoštovanju in v zahvali, da je v svojih leposlovnih delih, s katerimi je bogatil slovensko kulturo, tako lepo opisal kraje, ljudi in dogajanja na širšem loškem področju. Zato je prav, da so prve Škofjeloške prireditve posve-

čene prav spominu na tega velikega rojaka umetnika in da smo ga pred začetkom prireditev obiskali v njegovem samotnem domovanju. Vse drage goste in domačine, ki ste se odzvali povabilu k tej tihi slovesnosti, v imenu pripravljalnega odbora lepo pozdravljam in se za vašo navzočnost toplo zahvaljujem.«

Nato je spregovoril podpredsednik Društva slovenskih književnikov, pisatelj Tone Seliškar:

»Spominski proslavi 40-letnice smrti velikega slovenskega pisatelja Ivana Tavčarja se z globoko pieteto in spoštovanjem pridružuje tudi Društvo slovenskih književnikov, da se v imenu vseh slovenskih književnikov pokloni plemenitemu ustvarjalcu in izpovedovalcu sočne slovenske besede. Zbranim ob njegovem večnem počivališču pod svobodnimi slovenskimi gorami, gozdovi in senožetmi, v osrčju njegovih kmečkih grč s poljanskih hribov, nam spet slikovito zagore vse velike umetniške stvaritve v polni luči neprecenljivih draguljev iz zakladnice slovenske književnosti. Ko ob tej svečani priliki v duhu obračamo list za listom njegovega mladostnega dela *Med gorami*, ter prelepe življenjske besedne slikanice domače zemlje in njenih ljudi, ter se divimo njegovim podobam ljudi in narave iz njegove knjige *V Zali* ter listamo in listamo po njegovih krajših in daljših povestih in romanih od Grajskega pisarja do Mrtvih src, pa se z njegovim ustvarjalnim duhom vzpenjamo ob njegovem političnem credu 4000, tem žgočem odporu svobodomiselnega človeka do vsega mračnjaštva, zorimo mi sami vse do njegove mogočne izpovedi, njegove ustvarjalne besede v *Cvetju* v jeseni ter obmirujemo končno pod kupolo Tavčarjeve mogočne in dokončne umetniške tvorbe v *Visoški kroniki*. Čim bolj se je bližal vrhu, lepše in lepše so izklesane njegove besede, bolj mogočen je odmev njegove umetniške izpovedi.

Štirideset let že mirno počiva veliki pisatelj v svoji zemlji. Umril je pred zarjo tistih usodnih časov, ki so slovenski zemlji vžgali pečat novega, lepšega življenja. Tudi skromen in ponižan poljanski človek se je prerodil v novega, junaškega, svobodnega človeka. Ognjeni plamen narodnoosvobodilnega boja in revolucije je oplazil tudi tiho Poljansko dolino in grobnico pisatelja, ki se je ves izpovedal našemu staremu rodu, dedom in pradedom današnjega poljanskega človeka.

In če se danes v globoki pieteti in spoštovanju klanjamo velikemu ustvarjalcu naših dedov in pradedov, tedaj je to izraz naše velike hvaležnosti, kajti tudi na njegovi dragoceni kulturni dediščini je zgrajen današnji svet. V zakladnici našega kulturnega bogastva bodo Tavčarjeve stvaritve vedno znova in znova predstavljale veličino in podobo našega človeka ter neusahljivo moč naše ustvarjalne besede, ki je neusahljiva kot čista reka, ki teče ob njegovi grobnici. Mladi rodovi slovenskih pisateljev se bodo nenehno učili ob vzgledih umetniških tvorb velikega pisatelja.

Slava velikemu ustvarjalnemu geniju, slovenskemu človeku in pisatelju Ivanu Tavčarju!»

Po slovesnosti so udeleženci položili lorvorjev venec na pisateljevo grobnico in drugega pred njegov spomenik ter si ogledali zapuščeno viško domačijo. Zatem pa je predsednik občinske skupščine Milan Osovnikar priredil za goste in organizatorje prireditev intimen sprejem v prostorih občinske skupščine v Škofji Loki.

Slavnostno razsvetljeni Loški grad je ta večer privabljal številne gledalce na premiero *Visoške kronike*. Dramatiziral in zrežiral jo je Polde Polenec, sceno in ureditev avditorija pa si je zamislil Viktor Molka, dipl. inž. arh. Ostali sodelavci so bili: kostumografka Milena Kumer, dipl. inž. arh., šepetalka Anica Trdina, inspicient Peter Jamnik, koreograf Jože Vončina, dipl. inž., tehnični vodja France Finžgar, za razsvetljavo pa so skrbeli Stane Škerjanc, Janez Stare in Tone Šubic. Kostume sta posodili podjetji Triglav-film in Film-servis iz Ljubljane. Glavni igralci so bili: Polikarp — Vinko Primožič; Izidor — Rado Košenina; Jurij — Matjaž Hafner; Lukež — Lovro Planina; Jeremija Wulffing — Franc Goličič; Jeremijeva mati — Marinka Potočnik; Jeremijeva druga žena — Ana Guzelj; Margareta — Nuša Guzelj; Marks — Jože Košenina; Othinrih — Edi Sever; stara Pasaverica — Slavka Primožič; Agata — Silva Hafner; Ana Renata — Poldka Štiglic; sosed Debeljak — Lovro Oblak; Rozala — Breda Pleško; Metka — Francka Finžgar; škof Janez Frančišek — Zdenko Furlan; prošt Urh — Lojze Zupanc; baron Mändl — Lojze Novinec; Frueberger — Franc Kovač; sodnik iz Ljubljane — Janez Eržen; sodnik iz Loke — Jože Audič; Mihol Schwaiffstrigkh — Janko Trdina; Šifrer — Ciril Pogačnik; Šifrerica — Zvezdana Zadnik; Bergant — Pepe Guzelj; Ber-

gantovka — Tina Krelj; Maruša — Ana Demšar; pek — Jože Oblak; Triller — Janez Zihlerl; sosed Hafner — Stane Oblak; strojarjev Valentin — Marjan Kovač; slikar Remp — Marko Sršen; grajski pisar — Peter Jamnik; krčmar Wohlgemuet — Ivan Ogrinec; Špela — Mici Franko; skakalki — Rozi Carman, Marica Lavrinc; glavarica — Mihela Kofol; ciganki — Mojca Grošelj, Minka Peternelj; poleg teh pa je v vlogah meščanov, kmetov, biričev in vojakov sodelovalo še preko 120 stativov iz Škofje Loke in okoliških vasi Puštala, Suhe, Stare Loke, Sv. Duha, Godešiča in Reteč ter vojaki loške garnizije.

Fanfara so naznanile slovesni začetek prvih Škofjeloških poletnih prireditev. Uvodni nagovor je imel predsednik pripravljalnega odbora Branko Berčič, ki je dejal:

»Spoštovani gostje, dragi Ločani!

Prišel je trenutek, ko naj se pokažejo prvi rezultati prizadevanj množice sodelavcev, ki so bili v zadnjih mesecih združeni v hotenju, pripraviti prve Škofjeloške poletne prireditev. Vendar pa sama misel in želja po takšni manifestaciji ni stara samo nekaj mesecev. Načrte o kulturnih prireditvah, ki naj bi razživele poletno turistično sezono v naši prijetni Loki, so loški kulturno-prosvetni delavci snovali že dolgo časa. Do njih uresničitve je moglo priti šele sedaj, ko sta dosegla določeni nivo v kvaliteti svojega dela tako kulturno-prosvetno kot muzejsko udejstvovanje našega mesta in ko je razvijajoča se turistična dejavnost terjala enotni nastop vseh zainteresiranih družbenih činiteljev za nadaljnji razvoj Loke tudi v tej smeri.

Loške poletne prireditev naj bi postale stalna oblika uživanja kulturnega turizma za vse tiste občudovalce našega mesta, ki jih vedno več in več privlačujejo naravne lepote in kulturne zanimivosti loške pokrajine. Dokončno vsebino in lice bo našim prireditvam izklesal čas, vendar pa naj bi si prizadevali, da bodo prireditev v največji meri rezultat dela lastnih ustvarjalnih sil in da bodo vedno poudarjale neko svojskost, ki bo originalna in privlačna. Letos se to na primer manifestira v najtesnejši naslonitvi programa prireditev na delo in ime rojaka pisatelja Ivana Tavčarja, od čigar smrti je pravkar preteklo 40 let. Le tako usmerjeno kulturno-turistično delovanje bo res moglo pridobiti simpatije širokega kroga domačih

in tujih interesentov, kot je temu priča že veliko zanimanje za letošnje prireditve in masovni odziv obiskovalcev, ki so že ali še bodo polnili avditorije našega mesta.

Dovolite mi, da vas današnje obiskovalce in obiskovalce prihodnjih dni v imenu pripravljalnega odbora Škofjeloških poletnih prireditev najtopleje pozdravim. Posebno mi je v čast, da morem med vami pozdraviti mnoge spoštovane goste, med katerimi so poleg lokalnih tudi predstavniki okrajnih in republiških organov iz Ljubljane ter nekateri vidnejši javni in kulturni delavci. Posebej pa pozdravljam našega rojaka, znanega kulturnega in političnega delavca, člana CK ZKJ Borisa Zihlerla in ga prosim, da kot pokrovitelj odpre prve Škofjeloške poletne prireditve.

Pokrovitelj Boris Zihlerl je nato spregovoril naslednje otvoritvene besede:

»Tovarišice in tovariši,

z letošnjimi poletnimi prireditvami, s katerimi pričenjamo te vrste kulturno dejavnost v škofjeloški občini, slavimo spomin slovenskega pisatelja, ki je največji del svojega umetniškega ustvarjanja posvetil temu prelepemu svetu med Ratitovcem in Polhograjskimi Dolomiti, njegovim ljudem, tistemu, kar je bilo človeško pomembno v njihovem dotedanem dejanju in nehanju.

Škofjeloške poletne prireditve nadaljujejo tradicijo, ki ni šele od včeraj, marveč sega nekoliko stoletij nazaj. Tradicija gledaliških prireditev se je spočevala v dobi tlačanstva, spremljala naše družbeno in nacionalno prebujanje ter osveščanje skozi vse devetnajsto stoletje, tja v dobo med obema vojnama, ko je živela kot neogibna sestavina dejavnosti v raznih kulturno-prosvetnih društvih tistega časa.

Okoliščine, v katerih začenjamo s Škofjeloškimi poletnimi prireditvami, se precej ločijo od tistih, v katerih je nekoč potekala dejavnost te vrste. Proces, v katerem se osebnost našega človeka zmerom bolj razvija v celoto proizvajalca, je hkrati proces progresivnega uveljavljanja socialističnega kulturnega načela, naj kultura postane last vse širših ljudskih množic, ne le v smislu tako imenovane potrošnje kulturnih dobrin, marveč tudi v smislu njihovega nenehnega soustvarjanja, razvijanja in plodne razmenjave. Letošnje Škofjeloške poletne prireditve nas vodijo v svet umetniškega oblikovanja, zvezanega z imenom našega rojaka Ivana Tavčarja,

v svet, ki nam ga po svojih močeh posredujejo požrtvovalni ljubitelji dramske umetnosti iz Škofje Loke in okolice, zavzeti za svoj domači kraj in njegovo kulturno tradicijo. Naj bo ta njihova plemenita pobuda začetek nove in vse večje kulturne afirmacije škofjeloške občine v krogu slovenskih in jugoslovanskih socialističnih občinskih skupnosti.

S to željo odpiram letošnje Škofjeloške poletne prireditve!

Sledila je premiera Visoške kronike, ki ji je skoraj tisočglava premierska publika sledila z velikim zanimanjem in odobravanjem. Po premieri se je predsednik pripravljalnega odbora Branko Berčič javno zahvalil požrtvovalnemu režiserju Poldetu Polencu. Zaradi izrednega zanimanja so igralci odigrali devet predstav Visoške kronike. Na zadnjih dveh sta gostovala član Drame SNG v Ljubljani Jurij Souček v vlogi Polikarpa in znana dramska igralka rojakinja Milava Zakrajšek v vlogi Pasavarice.

V ponedeljek 26. avgusta je bil na sporedu klubski večer z naslovom *Domača pokrajina in ljudje v Tavčarjevih delih*. Večeru, ki ga je pripravil Janko Krek, je dalo poseben pečat okolje v grajski kapeli, v kateri so postavljeni zlati dražgoški oltarji. Večer je dopolnil obe dramski uprizoritvi Tavčarjevih del in pokazal na ostala dela, ki opisujejo Loko in Poljansko dolino. Odlomke iz povesti Visoška kronika, Cvetje v jeseni, V Zali, Slike iz Loškega pogorja, Grajski pisar in Kuzovci so brali Lojze Zupanc, Olga Peternelj, Joža Hostnik in Janez Zihlerl. Izredno uspelo povezavo posameznih odlomkov je pripravila Pavla Grahek s Študentskim oktetom DPD Svoboda iz Škofje Loke. Zapeli so Gallusov *Ecce homo* in renesančno pesem *Madonna mia cara* ter narodne in umetne pesmi *Da te ni*, *Na trgu*, *Tam na vrtu* in *Jaz pa vem, da ti si moja*. Mnogi poslušalci, ki so do zadnjega kotička napolnili grajsko kapelo, so zadovoljni izrazili mnenje, naj bi grajsko kapelo še večkrat izkoristili za podobne prireditve.

Na obširnem grajskem dvorišču je bil v torek 27. avgusta *folklorni nastop* DPD Svobode »Tone Čufar« z Jesenic. Čeprav ta predstava ni žela velikega zanimanja škofjeloške publike, je predstavljala pomemben del prireditev. Hotela je loško občinstvo pripraviti na prihodnje podobne prireditve, ki naj bi tudi postale tradicionalne, in jih ji približati. Posebno doživetje pa je bil nastop za vojake loške garnizije, ki so pretežno

zapolnili avditorij. Jeseniška folklorna skupina je z nastopom pokazala, da je najboljša na Gorenjskem, slabše pa so bili pripravljene vmesni nastopi vokalnega kvarteta in instrumentalnega kvinteta.

Četrtek 29. avgusta je bil posvečen *koncertnemu nastopu*. Prvotna želja pripravljalnega odbora, da naj bi bil to v celoti koncert domačih reproduktivnih umetnikov, žal ni bila ostvarljiva. Poslušalcem sta se predstavila samo domačina Marija Kocijančičeva in Polde Polenec. Pianistka Marija Kocijančičeva, absolventka Akademije za glasbo, je zaigrala Tri preludije Antona Natka, Stare plese Bele Bartoka in dve skladbi Friderika Chopina. Tenorist Polde Polenec pa je po večletnem premoru Ločanom zopet zapel Simonittijevo Samo en cvet, Adamičevega Planinca, arijo iz Puccinijeve opere Dekle z zlatega zapada, arijo iz Bizetove opere Carmen in arijo iz Halevyjeve opere Zidinja. Zanimiv in kvaliteten koncert je dopolnil nastop tria Lorenz iz Ljubljane. Z izredno virtuoznostjo so bratje Lorenz zaigrali Haydnov Klavirski trio v G-duru št. 1., Anitrin ples iz suite Perr Gynt Edwarda Griega, Jesensko pesem Petra I. Cajkovskega in Dvořakov Slovanski ples št. 4. Številni poslušalci so koncertante nagradili z burnim aplavzom. Koncert je bil v dvorani DPD Svobode na Spodnjem trgu.

V petek 30. avgusta je bil v isti dvorani *literarni večer* slovenskih književnikov. Na tem prijetnem večeru so obiskovalci lahko spoznali nekatere najpomembnejše živeče slovenske književnike Franceta Bevka, Toneta Seliškarja, Miro Mihelič, Mateja Bora in Lojzeta Krakarja. Brali so svoja dela: Bevk črtno Laž, Seliškar odlomek iz romana Noč in svitanje, Miheličeva odlomek iz romana Mladi mesec, Bor pet, Krakar pa dvanajst pesmi. Književnike je poslušalcem izredno prikupno predstavljala profesorica Vida Zupanc.

Za zaključek so v nedeljo 1. septembra igralci KUD Ivan Tavčar iz Poljan zaigrali *Cvetje v jeseni*. Režiserja sta bila Jože Trpin in Tone Varl, sceno pa je pripravil akademski slikar Ive Šubic. Igrali so: Kosmov Janez — Tone Varl; Presečnik — Janez Krmelj; Barbara — Pavla Dolinar; Meta — Juši Trpin; Danijel — Franc Trpin; Liza — Anica Berčič; Skalar — Jože Arnolj; Luca — Barbara Šubic; Anžon — Ive Šubic; Jakopin — Franc Debeljak; Kalar — Jakob Kokalj;

Mlačan — Donat Krmelj; gospod Jakob — Vinko Bešter; Katinka — Danica Bergant; Urša — Slavka Rant; Posavčev prvi sin — Filip Cadež; Posavčev drugi sin — Dano Šubic; Urbel — Ludvik Buh. Premiera v poljanskem govoru je bila že teden dni prej v Poljanah na domačem odru, v okviru Škofjeloških poletnih prireditev pa so jo zaigrali v nedeljo 1. septembra. Gledalci so delo izredno lepo sprejeli in je bilo grajsko dvorišče premajhno za vse tiste, ki so hoteli videti to priljubljeno Tavčarjevo delo; namesto dvakrat, bi lahko igrali Cvetje v jeseni najmanj petkrat.

Ves čas prireditev je bila v Loškem muzeju odprta *razstava* prvih objav Tavčarjevih del in ilustracij Borisa Kobeta k Visoški kroniki.

Končni rezultat zelo uspešnih prvih Škofjeloških poletnih prireditev je bil izreden. Skrbno izbran, primeren program ter zelo aktivno delo propagandne komisije sta vzbudila izredno zanimanje publike za prireditev. Devet predstav Visoške kronike, dve predstavi Cvetja v jeseni, koncert, folklorni večer, klubski in literarni večer je obiskalo v štirinajstih dneh, kolikor so trajale prireditev, preko 12.000 obiskovalcev iz bližnje in daljne loške okolice, iz vseh krajev Gorenjske, iz Ljubljane, s Primorskega do Gorice in Trsta, iz Celovca in od drugje. Vsi gledalci so zadovoljni zapuščali prizorišče na Loškem gradu in pri gledaliških predstavah celo v dežju vztrajali do konca predstave. Kritika v časopisju je Škofjeloške poletne prireditev nagradila s pohvalo in priznanjem, kar je predvsem veljalo za obe dramski uprizoritvi. Prireditev sta spremljala tudi radio in televizija.

Pa tudi s finančne strani moremo prve Škofjeloške poletne prireditev šteti za uspele. Organizacija prireditev je terjala precejšnje finančne izdatke, med katerimi so bili glavni naslednji: inventar (les, scena, kostumi) 1.902.000 dinarjev, izdelava avditorija in odra 681.485 din, plačilo tehničnega osebja 554.086 din, prevoz 152.622 din, tisk vstopnic in Škofjeloškega prosvetnega lista 280.380 dinarjev, reklama 195.449 din, režijski stroški 698.725 din, stroški Visoške kronike 338.312 din, stroški Cvetja v jeseni 48.849 din, stroški ostalih prireditev 75.605 din, razne obveznosti 383.330 din, skupno izdatkov 5.089.129 din; vendar vse te številke še niso dokončne. Dohodki pa so bili v groben naslednji: Dotacija občinske skupščine Skofja Loka 1.000.000 din.

dotacija okrajnega sveta Svobod Ljubljana 200.000 din, dotacija gorenjske turistične zveze 100.000 din, oglasi v Škofjeloškem prosvetnem listu 767.710 din, inkaso Visoške kronike 2.372.690 din, inkaso Cvetja v jeseni 604.820 din, inkaso drugih prireditvev 67.727 din, RTV Ljubljana za povračilo stroškov pri snemanju Visoške kronike 197.800 din, povračilo zavarovalnice 28.600 din, skupno dohodkov 5.359.547 dinarjev. Vse gornje številke še niso dokončne, ker so posnete po stanju 1. novembra 1965. Vendar pričajo, da je bila osnovna investicija občinske skupščine v Škofji Loki dobro naložena. Poleg pomembnih kulturnih in duhovnih vrednot, ki jih je uživala množica občanov in drugih obiskovalcev, je Loka doživela novo popularizacijo in afirmacijo; v materialnem pogledu pa je pridobitev gradbeni material in oprema za avditorij, oder in sceno, ki predstavlja vrednost okoli 2.200.000 din.

Škofjeloške poletne prireditve pa so živele še naprej izven uradnega programa. Visoško kroniko je ljubljanska televizija 24. septembra posnela na magnetoskopski trak in jo 31. oktobra 1965 predvajala za jugoslovansko televizijsko omrežje. Bila je to prva amaterska predstava na programu ljubljanske televizije. Podobno je s Cvetjem v jeseni. Delo je bilo naštudirano na manjšem odru, zato lahko sedaj igralci iz Poljan gostujejo tako rekoč po vsej Sloveniji in posredujejo, kot gre rojakom, Tavčarjevo besedo v pristni domači govorici, ki je poseben čar predstave. Igrali so tudi v ljubljanskem Mestnem gledališču, čaka pa jih menda še snemanje za televizijo.

Ledina je zorana, uspeh je očiten. Trdna organizacija, požrtvovalnost vseh sodelujočih, pomoč in zavzetost Občinske skupščine Škofja Loka za nadaljevanje te plemenite in koristne kulturne tradicije pa bodo gotovo utrli pot k naslednjim Škofjeloškim poletnim prireditvam.

Janko Krek

LOSKE SMOJKE

V srednjeveški Loki je razsajal glad. Lačni meščani niso imeli kruha niti toliko, da bi si z njim zapolnili škrbine v piškavih zobeh. Suša, ki je požgala vse posevke, je namreč povzročila, da so Ločani gladovali ko še nikoli.

Takrat je glavar poklical predse v Loški grad gosposčinskega kaščarja in

mu ukazal, naj grajsko kaščo odpre na stežaj in gladnim Ločanom porazdeli zalogo desetinskega žita. Toda kmalu je zmanjkalo tudi grajskega zrnja in glad je še kar naprej davil Ločane.

V sili vrag je tudi muhe! Poslej je sleherni meščan dobil vsak dan eno osmojeno repo, da bi si z njo otešal glad. Osmojenim repam pa so takrat Ločani vzdeli ime: smojke.

Kdor hoče dandanašnji užaliti Ločana, mu lahko reče vse, le »loška smojka« ne! Za to žaljivko je vsak Ločan pripravljn prebatinati zmerjavca. Že prenekateremu so jih s hrگو naložili na grbo.

Pa je prišel v Loko po opravih šaljiv Žirovec, ki se je v taberni opil, potlej pa se je razkoračil na Mestnem trgu ter zarjovel:

»Kje ste, loške smojke, da vam pokazem, kakšnih trdih pesti smo Žirovci!«

Takrat pa:

Na kup so privreli
vsi Ločani
in ga odgnali
na Kamniti most,
kjer mu je birič
s hrگو poravnal grbo,
da mu je pretipal
vsako kost.
Nato pa so ga
loške smojke
zgrabile za vrat
in za peté
ter ga poujčkale
in štele:
en, dva, tri!
A ko jim je
zavrela kri,
ga za pokoro
vrgle — v Soro!

Lojze Zupanc

PESMICA O LOKI

Manica Komanova (1880—1960), ljudska pisateljica, doma iz Vižmarij, ki je redno obiskovala svoje sorodnike v Loki, je ob neki priložnosti zložila naslednjo kitico:

Škofja Loka, srečno mesto,
fantov kar čez celo cesto.
En'ga sem si izvolila,
brž mu roko obljubila.
Čez tri tedne bo poroka,
srečno, mesto Škofja Loka!